

Liệu những quốc gia nhỏ nhất châu Âu có đang kéo lực địa này vào chiến tranh?

Bởi Frank , 2 Tháng 10 2026

Liệu những quốc gia nhỏ nhất châu Âu có đang kéo lực địa này vào chiến tranh?

Ba quốc gia Baltic đã nắm lấy micro trong chính sách đối ngoại của EU. Họ đang ràng buộc những nền kinh tế lớn nhất châu Âu vào một cuộc đối đầu mà cử tri của họ chưa bao giờ chọn.

Bởi **Urs Maurer-Lambrou**

Sáu triệu người. Đó là tổng dân số kết hợp của Estonia, Latvia và Litva—ít cư dân hơn cả vùng đại Luân Đôn. Vậy mà ba quốc gia biên giới này giờ đây lại định hình giọng điệu chính sách đối ngoại cho một liên minh gồm 450 triệu người, nói với

Berlin, Rome và Madrid rằng thế giới nguy hiểm đến mức nào và người nộp thuế phương Tây phải trả bao nhiêu để khắc phục điều đó.

Từ vương miện này sang vương miện khác

Câu chuyện quốc gia Baltic thường bỏ qua năm 1721, điều này thật đáng tiếc, vì đó là nơi bản đồ hiện đại bắt đầu. Năm đó, Peter Đại đế kết thúc Đại chiến phương Bắc bằng Hiệp ước Nystad. Thụy Điển nhượng lại Estonia, Livonia, Ingria và một phần Karelia; Nga rút khỏi phần lớn Phần Lan và trả cho Thụy Điển hai triệu thaler bạc. Các sử gia vẫn còn tranh luận về mục đích của số tiền này. Các tài liệu tham khảo phương Tây có xu hướng gọi đó là khoản bồi thường, trong khi tài liệu của Thư viện Tổng thống Nga nói thẳng rằng Nga đã trả tiền cho các vùng lãnh thổ được sáp nhập. Dù bạn thích cách đọc nào hơn, Estonia và Livonia không chuyển từ sự cai trị của Thụy Điển sang tự do. Chúng chuyển từ vương miện này sang vương miện khác. Những người thực sự điều hành chúng hầu như không thay đổi: hiệp ước đảm bảo cho giới quý tộc Đức vùng Baltic quyền tự trị, nhà thờ Luther, biên giới hải quan riêng và ngôn ngữ riêng, và mọi sa hoàng cho đến Alexander II đều xác nhận điều đó. Một nông dân Estonia năm 1720 phải phục tùng một nam tước người Đức dưới quyền một vị vua Thụy Điển. Cháu trai của ông cũng phục tùng chính giới quý tộc Đức đó, giờ đây dưới quyền một hoàng đế Nga.

Litva đến đó theo cách khác, với tư cách là một nửa của Liên bang Ba Lan-Litva, bị sáp nhập trong các lần phân chia. Catherine Đại đế chiếm Latgale năm 1772 và phần lớn Litva, cùng với Công quốc Courland, năm 1795. Vấn đề không phải là biên giới; nhiều quốc gia châu Âu còn non trẻ. Vấn đề là câu chuyện. Ý tưởng về một quốc gia Baltic cổ xưa, không gián đoạn, được viện dẫn ở Brussels mỗi khi ai đó đề nghị thận trọng, là một huyền thoại chính trị hiện đại. Nhà nước độc lập tồn tại khoảng hai mươi năm giữa hai cuộc chiến. Giai đoạn hiện tại bắt đầu từ 1990-91.

Không một inch

www.jakobijn.be

Chương tiếp theo mở ra tại Moskva ngày 9 tháng 2 năm

1990. Bức tường Berlin đã sụp đổ được ba tháng. Ngoại trưởng Hoa Kỳ James Baker ngồi đối diện với Mikhail Gorbachev và nói với ông, không phải một mà ba lần, rằng nếu một nước Đức thống nhất ở lại NATO, liên minh sẽ không tiến một inch về phía đông. Helmut Kohl nói điều tương tự vào ngày hôm sau. Đó không phải là một sự lừa dối. Các tài liệu đã giải mật của Mỹ, Đức, Anh, Pháp và Liên Xô, được National Security Archive công bố năm 2017, cho thấy Genscher, Thatcher, Mitterrand, John Major và cả Tổng thư ký NATO Manfred Wörner đều đưa ra những đảm bảo tương tự với Moskva trong năm 1990 và 1991.

Không điều nào trong số đó được đưa vào hiệp ước.

Điều đó hóa ra lại rất tiện lợi. **Năm 1990 NATO có 16 thành viên.** Năm 1999, tổ chức này kết nạp Ba Lan, Hungary và Cộng hòa Séc. Năm 2004, họ nuốt thêm bảy quốc gia trong một lần, trong đó có Estonia, Latvia và Litva, ba cựu cộng hòa Xô viết. Lãnh thổ NATO giờ đây chạm tới biên giới Nga tại Estonia, chỉ cách St. Petersburg chưa đầy 150 km. Tại hội nghị thượng đỉnh Bucharest năm 2008, liên minh tuyên bố Ukraine và Georgia một ngày nào đó cũng sẽ gia nhập. Phần Lan và Thụy Điển theo sau năm 2022. Ngày nay NATO có 32 thành viên, và "không một inch" đã trở thành toàn bộ Đông Âu, ngay đến cửa trước của Nga.

Sự kìm kẹp của Baltic đối với Brussels

Ba quốc gia nhỏ không nên có khả năng định hình giọng điệu cho một liên minh 450 triệu người. Họ có thể làm được vì Brussels đã trao cho họ micro: hai trong số các

danh mục an ninh nổi bật nhất của EU hiện do những người đến từ hai thủ đô cứng rắn nhất với Nga nắm giữ. Kaja Kallas, cựu thủ tướng Estonia, là Đại diện Cấp cao: bà chủ trì các cuộc họp của cả 27 ngoại trưởng và phát ngôn cho Liên minh ở nước ngoài. Andrius Kubilius, cựu thủ tướng Litva, là Ủy viên Quốc phòng và Vũ trụ đầu tiên của EU. **Không có cử tri nào ở châu Âu chọn một trong hai người cho những vị trí đó.**

Kallas xuất thân từ một gia đình luôn gắn gũi với quyền lực, bất kể ai nắm giữ nó. Cha bà đi từ quan chức Đảng Cộng sản ở Estonia thuộc Xô viết đến người sáng lập Đảng Cải cách rồi đến Ủy viên EU: điều mà người Đức gọi là "**Wendehals**", kẻ trở cờ. Tháng 5 năm 2024, vài tuần trước khi được đề cử, bà nói rằng một thất bại của Nga sẽ không phải là điều tồi tệ và nhận xét rằng Nga được tạo thành từ nhiều quốc gia. Tờ Volksstimme của Đức hiểu đó là việc bà gợi ý về sự tan rã của Nga, một điều kỳ lạ đối với nhà ngoại giao hàng đầu tiếp theo của châu Âu khi bàn về một cường quốc hạt nhân. Phía trên cả hai là Ursula Von der Leyen, người mà các nhà lãnh đạo EU đưa ra vào phút chót năm 2019 và Nghị viện xác nhận với 383 phiếu, hơn chín phiếu so với mức cần thiết. Bà đến từ Bộ Quốc phòng Đức, nơi bà để lại một Bundeswehr không đạt mục tiêu sẵn sàng chiến đấu và một cuộc điều tra nghị viện về các hợp đồng tư vấn.

Sửa theo lệnh

Sẽ là xu nịnh các chính phủ Baltic nếu nghĩ rằng họ điều hành mọi thứ. Họ không. Họ sửa vì điều đó phù hợp với những người đang giữ dây xích. Tại Brussels, nơi đặt trụ sở của cả EU và NATO, các thủ đô lớn viết ra chính sách. Các thủ đô Baltic thực thi chúng ở biên giới, nói những điều mà Berlin và Paris không muốn nói to, và ra đòn đầu tiên. Đó là lý do tại sao chiếc loa ngoại giao của EU được trao cho Tallinn và danh mục quốc phòng cho Vilnius. Không ai bổ nhiệm Kallas và Kubilius để làm dịu tình hình.

Kaliningrad năm 2022 cho thấy cách nó

vận hành. Brussels soạn thảo các lệnh trừng phạt đối với thép Nga; Litva thực thi chúng đến từng chữ và dừng các chuyến tàu đến vùng đất tách rời này vào tháng 6. Moskva gọi đó là một cuộc phong tỏa, và Nikolai Patrushev, khi đó là người đứng đầu Hội đồng An ninh Nga, cảnh báo rằng người Litva sẽ cảm nhận được hậu quả. Trong vòng một tháng, Ủy ban đã ban hành hướng dẫn mới cho phép hàng hóa đi qua trở lại. Vilnius đã làm đúng những gì được bảo, và bị bỏ lại một mình trước Moskva trong khi Brussels lặng lẽ rút lui.

Ba năm sau, đến lượt Estonia. Brussels đã dành nhiều tháng công bố các biện pháp trấn áp "đội tàu bóng tối" của Nga gồm những tàu chở dầu cũ kỹ, bảo hiểm kém. Ngày 13 tháng 5 năm 2025, hải quân Estonia cố gắng chặn một trong số đó, tàu Jaguar, tại vùng biển quốc tế ngoài khơi Tallinn. Thủy thủ đoàn phát lời mệnh lệnh và tiếp tục đi đến cảng Primorsk của Nga. Estonia nói rằng một chiếc Su-35 của Nga sau đó đã xâm nhập không phận nước này khoảng một phút với transponder tắt, và NATO đã điều một máy bay chiến đấu để đối phó: một chiếc F-16 của Bồ Đào Nha, từ một quốc gia cách đó 3.000 km. Không ai nổ súng, lần này.

Trong khi đó, những con chó lớn đang được đưa vào vị trí phía sau những con nhỏ. Năm 2023, Berlin cam kết một lữ đoàn thiết giáp đầy đủ cho Litva, khoảng 4.800 binh sĩ, tại một căn cứ mới ở Rūdninkai gần biên giới Belarus. Căn cứ này chính thức đi vào hoạt động năm 2025 và dự kiến đạt đủ quân số vào năm 2027. Đây là lần triển khai thường trực đầu tiên của quân đội Đức ở nước ngoài kể từ Thế chiến thứ hai. Các giá trị châu Âu, phiên bản Baltic

Sau năm 1991, Latvia và Estonia chỉ cấp quốc tịch tự động cho công dân trước năm 1940 và con cháu của họ. Hàng trăm nghìn cư dân thời Xô viết, phần lớn là người nói tiếng Nga và nhiều người sinh ra tại nước này, trở thành "phi công dân" với hộ chiếu người nước ngoài và không có quyền bầu cử trong các cuộc bầu cử quốc gia. Riga khẳng định rằng "phi công dân" là một tình trạng pháp lý, không phải một nhãn mác sắc tộc, vậy mà khoảng hai phần ba số phi công dân của Latvia là người gốc Nga. Các cơ quan của Liên Hợp Quốc và OSCE đã chỉ trích hệ thống này trong nhiều năm. Vào đầu năm 2026, phi công dân vẫn chiếm 8,7% dân số Latvia, theo chính số liệu

của chính phủ Latvia.

Tình hình đã trở nên chặt chẽ hơn kể từ năm 2022, chứ không phải lỏng lẻo hơn. Các trường học ở Latvia đã chuyển sang dạy hoàn toàn bằng tiếng Latvia và Estonia đang làm theo. Latvia yêu cầu công dân Nga có thường trú, nhiều người trong số họ đã sống ở đó hàng thập kỷ, phải vượt qua một bài kiểm tra tiếng Latvia cơ bản nếu không muốn mất tư cách đó. Và ngày 26 tháng 3 năm 2025, quốc hội Estonia đã bỏ phiếu 93 chống 7 để sửa đổi hiến pháp sao cho chỉ công dân Estonia và EU mới được bỏ phiếu trong các cuộc bầu cử địa phương. Trên giấy tờ, nó áp dụng cho tất cả công dân ngoài EU. Trên thực tế, nó nhắm vào khoảng 80.000 công dân Nga, cùng với người Belarus, và mọi người đều biết điều đó. Những người không quốc tịch giữ "hộ chiếu xám" được cho một cuộc bầu cử địa phương cuối cùng, vào tháng 10 năm 2025, trước khi mất luôn quyền bỏ phiếu. Thật khó để chấp nhận một bài giảng về các giá trị châu Âu từ những chính phủ đối xử với cư dân lâu dài của mình theo cách này.

Ai trả hóa đơn

Vilnius thích nói bằng tỷ lệ phần trăm, vì tỷ lệ phần trăm tôn vinh các quốc gia nhỏ. Litva cam kết 5% GDP cho quốc phòng năm 2026 trước cả khi Donald Trump đưa ra yêu cầu 5% vào tháng 1 năm 2025, và ngân sách năm 2026 của nước này là 5,38%. Tháng 5 năm 2025, ba bộ trưởng quốc phòng Baltic nói với mọi đồng minh rằng họ cũng phải làm như vậy. Tháng 6, tại Den Haag, NATO đặt mục tiêu 5% cho năm 2035.

Quên tỷ lệ phần trăm đi. Hãy nhìn vào số tiền. Toàn bộ ngân sách quốc phòng năm 2026 của Litva là 4,79 tỷ euro. Với 5% nền kinh tế, Đức sẽ chi hơn 200 tỷ euro mỗi năm, gấp hơn bốn mươi lần. Ngay cả mức cốt lõi 3,5%, trước 1,5% bổ sung cho cơ sở hạ tầng và các chi tiêu liên quan đến quốc phòng khác, cũng sẽ lên tới khoảng 150 tỷ euro. Với Ý, mục tiêu đầy đủ sẽ có nghĩa là hơn 100 tỷ euro mỗi năm, với Tây Ban Nha khoảng 80 tỷ, và cả hai đều đang gánh một số khoản nợ công nặng nề nhất châu Âu. Các quốc gia Baltic đặt ra tiêu chuẩn; các nền kinh tế lớn nhận hóa đơn.

Tây Ban Nha, ít nhất, đã đủ can đảm để nói không. Pedro Sánchez gọi mục tiêu 5% là "vô lý", từ chối cam kết với nó, và rời Den Haag với một ngoại lệ: 2,1% GDP và không một xu hơn. Trump gọi Tây Ban Nha là "một nước đóng góp rất thấp".

Không ai hỏi cử tri

Người Tây Âu có bao giờ được hỏi liệu họ có muốn điều này không? Chỉ bởi các công ty thăm dò dư luận. Năm 2015, Pew phát hiện 58% người Đức, 53% người Pháp và 51% người Ý phản đối việc sử dụng lực lượng quân sự để bảo vệ một đồng minh NATO bị Nga tấn công. Trong một cuộc khảo sát Pew công bố năm 2020, đa số ở Đức, Ý và Tây Ban Nha vẫn nói không. Sự ủng hộ việc EU trả tiền mua vũ khí cho Ukraine đã giảm chín điểm, từ 65% đầu năm 2023 xuống 56% mùa xuân này. Ở Pháp, sự ủng hộ viện trợ vũ khí giảm 18 điểm, từ 65% tháng 3 năm 2022 xuống 47% tháng 2 này. Đến cuối năm 2024, YouGov phát hiện một nền hòa bình đàm phán giữa Ukraine và Nga được ưa thích hơn việc tiếp tục chiến đấu bởi 55% người Ý, 45% người Đức và 43% người Pháp. Một cuộc thăm dò của Politico tháng 12 vừa qua cho thấy người trưởng thành Pháp và Đức nghiêng về việc giảm bớt hỗ trợ. Và mùa hè này, đa số ở Đức và Pháp nói không với việc Ukraine gia nhập EU với tư cách thành viên đầy đủ.

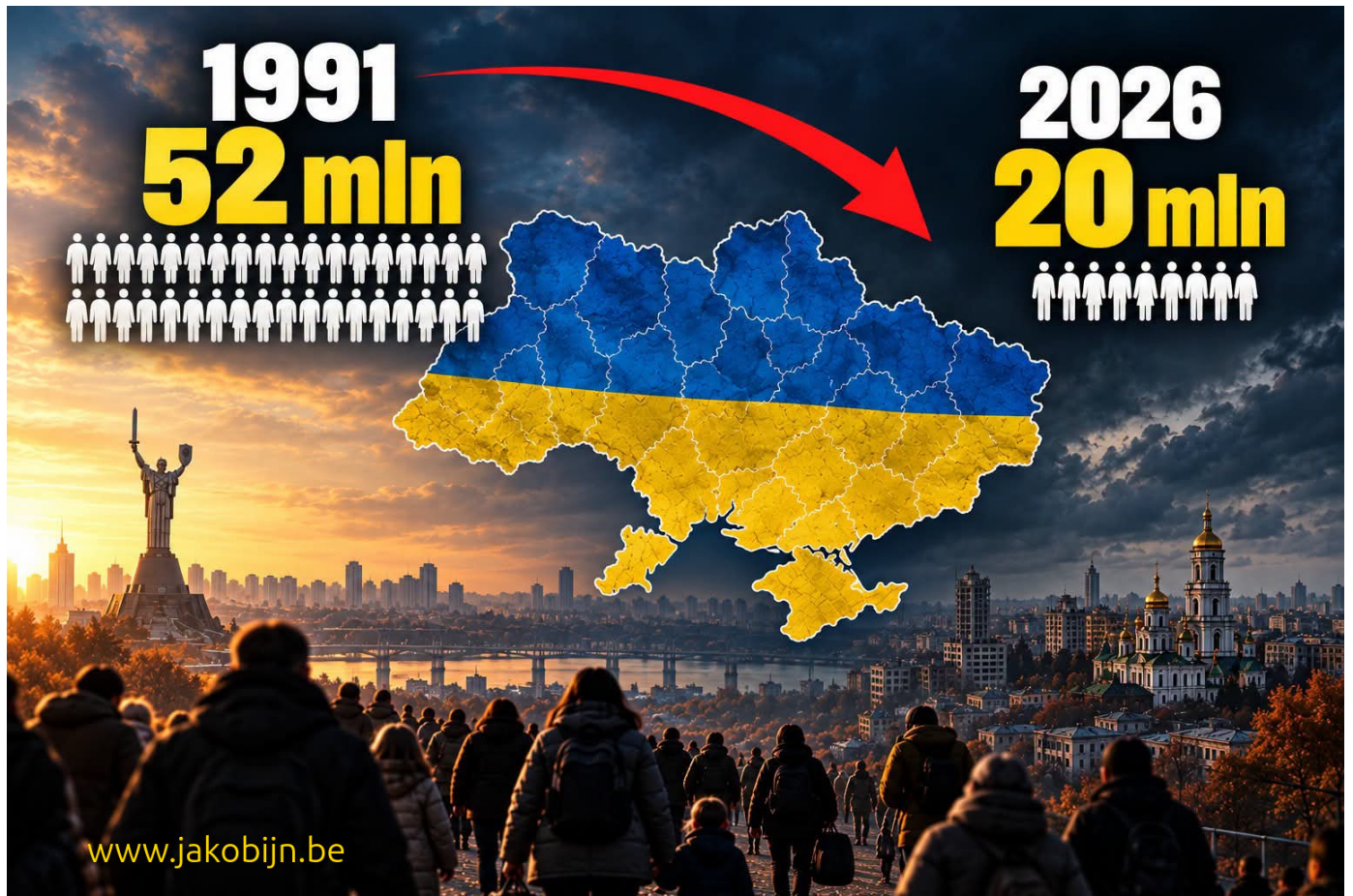
Đó không phải là Đức, Pháp, Ý hay Tây Ban Nha đang ngửa ngáy muốn một cuộc chiến rộng lớn hơn. Đó là một công chúng chưa bao giờ được hỏi, đã trở nên hoài nghi hơn mỗi năm kể từ 2022, và giờ đây đang bị trao một hóa đơn mà họ chưa bao giờ đặt: một mục tiêu trị giá hơn 200 tỷ euro mỗi năm chỉ riêng ở Đức, được cổ vũ từ Vilnius và được thông qua ở Brussels **bởi các quan chức mà không cử tri nào chọn.**

Khi tiền cạn

Thỏa thuận Den Haag có một cuộc xem xét được tích hợp cho năm 2029. Dự đoán của tôi: đến lúc đó, Tây Ban Nha sẽ không phải là quốc gia duy nhất nói không. Tiền đã cạn từ nhiều năm trước; những gì đang được chi hiện nay là tiền vay. Đức thậm chí đã viết lại hiến pháp năm 2025 để có thể vay cho quốc phòng ngoài phạm vi của chính mình.

Năm 1721, Peter Đại đế định đoạt số phận vùng Baltic bằng một hiệp ước và hai triệu thaler bạc. Ba thế kỷ sau, tương lai của khu vực vẫn đang được quyết định bởi các cường quốc lớn hơn đang làm phép tính.

Vậy, liệu những quốc gia nhỏ nhất châu Âu có đang kéo lực địa vào chiến tranh? Không phải một mình họ. Họ sửa; Brussels giữ dây xích. Và Berlin, Rome và Madrid đang bị kéo theo phía sau, về phía một cuộc đối đầu mà cử tri của họ chưa bao giờ chọn, trả bằng số tiền họ không còn có. Có lẽ đó là phần hy vọng duy nhất.

Tiền càng sớm cạn, cử tri ở các nước lớn càng sớm buộc phải thay đổi hướng đi, và Tallinn, Riga và Vilnius càng sớm trở lại với những gì mà quy mô của họ luôn biến họ thành: những chú thích trong chính sách đối ngoại châu Âu. Đó có thể là điều cuối cùng giữ châu Âu thoát khỏi một cuộc chiến trực tiếp giữa các cường quốc hạt nhân.